AMIGOE DINSDAG 21 MEI 1985

Geschiedenis herleeft bij "Les Sylphides"

Afgelopen zaterdag ging in het overvolle Centro Pro Arte het programma "Dushi Korsow" van de balletschool "Les Sylphides" in première, o.a. bijgewoond door de minister-president mevr. Liberia- Peters.

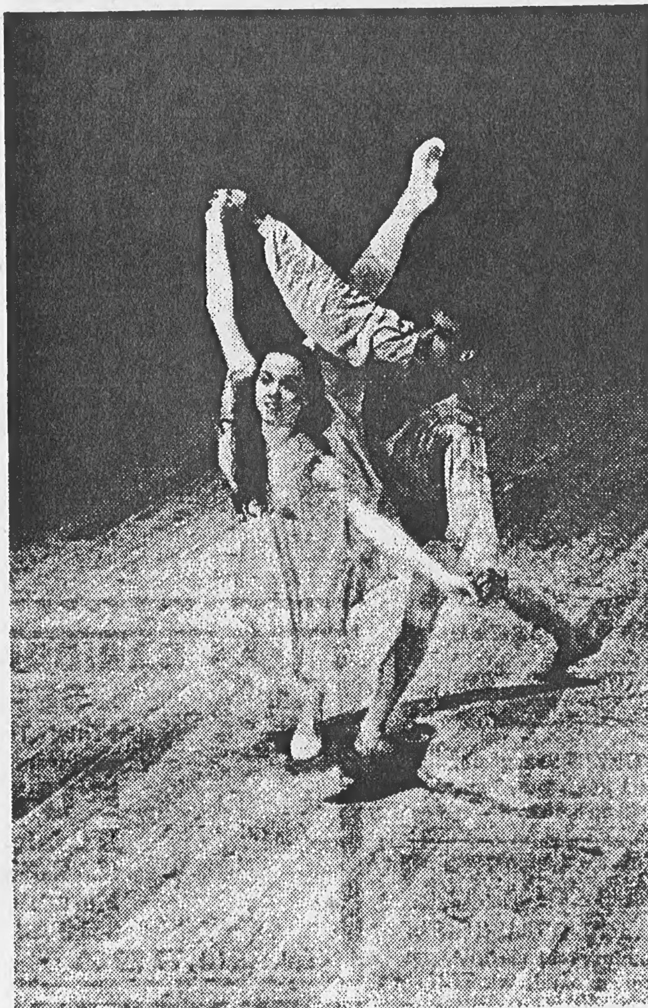
O.l.v. directrice Ans Breusers brachten 3 docenten — Dolly Paiken, Corrie v. Hemert, Cesario Jean Louis —, twee buitenlandse gastdansers — Jarek Benschop en Eva Hegnell — en ongeveer 175 leerlingen een dansprogramma opgedragen aan het eiland Curaçao, haar geschiedenis en haar bevolking.

"Les Sylphides" heeft hiermee bewezen dat het mogelijk is een complete ontstaans- geschiedenis in anderhalf uur ballet te transformeren. Men heeft de tijd zichtbaar gemaakt en vormgegeven, het publiek ziet zijn eigen verhaal aan zich voorbijtrekken. Al meteen vanaf het begin wordt de opzet aangegeven: een gevarieerde combinatie van moderne, klassieke- en jazzdans, muziek, tekst, sonore en visuele effecten.

Zoals in de meeste gevallen zijn er sterke en zwakke momenten te ontdekken. Men kan opmerken dat de belichting en het geluid niet altijd feilloos verliepen, dat het decor in het begin te fragmentarisch is en teveel dansruimte inneemt, en dat enkele choreografieën en stukken tekst iets te lang duren.

Veel belangrijker is echter de positieve kant, en deze is groot. Van het onderwerp tot de goede interpretatie door de leerlingen, van de muziekkeuze tot het programmaboekje, van de grote inzet van de docenten, directie en ouders tot de goede sfeer die vanaf het begin al heerst en het publiek tot actief meebeleven aanzet.

Opvallende choreografieën zijn "Sephardische Joden" (Dolly Paiken), kort, intiem en precies de essentie aangevend, "Menuet" en "Statuut" (Corrie v. Hemert) die laten zien hoe gedisciplineerd heel jonge leerlingen kunnen optreden en hoe ideaal samenwerking en harmonie tussen de zes eilanden zou kunnen zijn. Ook "30 mei" (D. Paiken) zou met wat meer dramatische diepgang een adembenemend schouwspel kunnen zijn. Hetzelfde geldt voor "Slaven" van Cesario Jean Louis. Goede muziekkeuze, bewegings- vocabulaire, ruimtegebruik en sfeer.

Jack Benschop en Eva Hegnell in "Life".

Het optreden van de professionele solistische dansers Jarek Benschop (Curaçao) en Eva Hegnell (Zweden) van het Gothenborg Ballet uit Zweden is natuurlijk een beschrijving apart waard. Met 2 eigen choreografieën bewijst Jarek Benschop zowel als danser èn als choreograaf over een grote gevoeligheid te beschikken, die echter samengaat met een grote dosis temperament. "Life" (op "Air" van Bach) is een pas-de-deux van hoog technisch niveau met veel "lifts" die Benschops ervaring in het Duitse Stuttgart Ballet (Cranko) bewijzen.

"Struggle" is inderdaad één en al worsteling, in tegenstelling tot "Life" waarin liefde en haat tot een goed einde komen. Het is zijn persoonlijk gevecht tussen trots en vernedering, droom en droefheid, angst en verzet dat eindigt in verslagenheid of overwinning, afhankelijk van de gemoedstoestand van de danser. De psychologische ernst en fysieke interpretatie van het stuk overtuigen het publiek steeds meer en aan het eind is men doodstil - tot applaus.

De pas-de- deux uit het Zwanenmeer laat de technische kracht, de stage-ervaring en lichamelijke discipline zien waarvoor het publiek (niet altijd even gedisciplineerd) vaak spontaan bewondering uitte. Benschop en Hegnell vormen een goed samenwerkend en uitziend danspaar. Men is zowel krachtig en flexibel en slaagt erin het publiek enthousiast te krijgen voor hun optreden èn voor ècht goed klassiek ballet. Dit vooral ook door Eva Hegnell die een zware opgave (de zwarte zwaan) door haar sterke techniek en grote expressiviteit, wel zeer eenvoudig doet overkomen.

Het is te hopen dat men beseft dankbaar te moeten zijn voor het initiatief van Ans Breusers en Jarek Benschop om in "Dushi Korsow" samen te werken. Een geslaagde voorstelling waarin "Les Sylphides" cultuur- geschiedenis uit boeken en musea weghaalt en op de planken tot leven brengt. Voor het komend weekeinde zeer aanbevolen.

STAN KUIPERI

ORANJESTAD — In het Arubahuis mocht de directeur mr. Henry Fingal bezoek ontvangen van de heren drs. Ruud van Halewijn, dr. Ingvar Kristensen en dr. Arie L. Spaans, die in tegenwoordigheid van de heer Hubert Booi (zie foto) mr. Fingal een exemplaar overhandigden van de uitvoerige Engelse rapportage over de bescherming en het onderzoek van zeevogelbroedplaatsen op Aruba.

AMIGOE
WOENSDAG 22 MEI 1985

Hoorspel van Bèti Doran op Hoyer I

WILLEMSTAD— Met ingang van 28 mei wordt op Radio Hoyer I om half drie 's middags en zeven uur 's avonds het hoorspel "Marilyn" uitgezonden. Het is geschreven en geregisseerd door Bèti Doran. Het hoorspel is voor de jeugd. Het thema is gebaseerd op een belangrijk jeugd- probleem. Het hoorspel is een project van de Lions Club Curaçao in het kader van het Jaar van de Jeugd.

AMIGOE 2/5/..

Allerwege instemming met deze keuze

Felipito Tromp no 1 op gouverneursnominatie

ORANJESTAD — Alle tekenen wijzen erop dat de heer Felipito B Tromp (67) nummer één gaat komen op de voordrachtlijst van Aruba voor de benoeming van Arubas eerste gouverneur. Voor TeleCuraçao bevestigde de algemene adviseur van het Bestuurscollege Betico Croes gisteravond dat de heer Tromp door zijn partij als nummer een wordt voorgedragen. Allerwege werd op Aruba de voordracht van de heer Tromp met instemming ontvangen.

Hij is een man die op een goede staat van dienst kan terugzien. Hij diende Aruba in de loop der jaren in vele functies, zoals lid van de eilandsraad, Statenlid, minister van Onderwijs, gedeputeerde en directeur van het departement van Onderwijs op Aruba, terwijl hij ook in het sociale leven altijd bijzonder actief was, onder meer nu als voorzitter van het CCA en als voorzitter van de Culturele Adviesraad.

De tweede kandidaat van de MEP is de huidige Onderwijs-directeur Richard Harms gevolgd door gedeputeerde Michael S Kuiperi. Door de PPA werden eveneens enige kandidaten gesteld onder wie de secretaris van de gezaghebber voor Politiezaken, die reeds enige malen waarnemend gezaghebber van Aruba was, Urbano Maduro. Door de AVP werd onder meer de huidige gezaghebber Pedro Bislip kandidaat gesteld. In dit verband werd er van AVP zijde op gewezen, dat de AVP verwacht had dat in de eerste vergadering om een gouverneurs- kandidaat aan te wijzen, het Bestuurscollege met enige namen zou komen. Toen dit niet geschiedde en de overige partijen met kandidaten kwamen, besloot de AVP om de huidige gezaghebber Pedro Bislip voor te dragen. De AVP is van mening dat men op grond van de uitstekende wijze waarop de heer Bislip de laatste jaren het gezaghebber- schap van Aruba heeft vervuld hij zeker de eer had moeten krijgen om voor het gouverneurschap kandidaat gesteld te worden.

F.B. Tromp
Amigoe-archieffoto

De AVP vindt de kandidatuur van Felipito Tromp prima en wees er in dit verband nog op dat de kandidaten die nu genoemd worden er op wijzen dat men er een serieuze zaak van gemaakt heeft opdat uiteindelijk unaniem een kandidaat kan worden voorgedragen, die onafhankelijk is.

De Amigoe verneemt nog dat in eerste instantie als mogelijke kandidaten ook nog de huidige minister van Economische Zaken Don Mansur en de officier van Justitie mr Florencio Wernet werden genoemd. Verwacht wordt echter dat mr Florencio Wernet de eerste procureur generaal van Aruba wordt en Don Mansur de eerste directeur van de Centrale bank van Aruba. Zoals bekend komen de fractieleiders vandaag weer met gezaghebber en BC bijeen om een gezamenlijke voordracht op te stellen, die dan morgen in het Bestuurscollege de eind- voordracht zal moeten opleveren.

Amigoe
DINSDAG 21 MEI 1985

Ingezonden

Julian Coco

Volgens een bericht in de Amigoe van 18 mei jl. zal aan de bekende musicus Julian Coco op 8 juni a.s. in Den Haag, de "Dag van de zwarte kunst", een bronzen beeldje worden overhandigd als "eerste prijs voor ethnische kunstvormen". De toekenning van deze "onderscheiding" is ongetwijfeld goed bedoeld, doch zal niet nalaten bevreemding te wekken in de internationale artistieke wereld, daar kwalitatief hoogstaande kunst als die van de erkende meestergitarist Coco juist niet gebonden is aan ethnische grenzen, maar integendeel waardevol is om haar universaliteit. De term "zwarte kunst" is in dit verband ook ietwat ongelukkig gekozen, daar hiermee allicht associaties worden opgeroepen met nigromantische praktijken. Voorts kan men zich afvragen waar het toch aan ligt, dat zo'n groot kunstenaar wordt onderscheiden met brons. Julian Coco verdient goud!

RUDY BEDACHT
Bonaire

Waardige hulde voor Cola Debrot

—door B. JOS DE ROO—

UTRECHT — "Op een waardige wijze wordt één van de grote zonen van de Antillen hulde gebracht." Dit zei gevolmachtigde minister Boy Hernandez bij de opening van de tentoonstelling over Cola Debrot in het Letterkundig Museum in Den Haag. De minister kreeg bij die gelegenheid de eerste twee delen van het verzameld werk van Debrot aangeboden. Het eerste deel bevat essays over de Antilliaanse cultuur en het tweede het dichtwerk van Debrot. Er zullen nog vier delen verschijnen.

De tentoonstelling en de bundeling van Debrot- werk wijzen op een opleving in de belangstelling voor het werk van Debrot. De schrijver Pierre Dubois, die sinds de jaren twintig met Debrot bevriend was, zei dat het werk van Debrot bij uitstek de kwaliteit bezit om de existentie van velen te raken. Dubois kenschetste Debrots leven en werken in een uitvoerige, diepzinnige rede. Hij noemde Debrot een goed voorbeeld voor de problematiek van de Antilliaanse schrijver. De Europese literatuur heeft over het algemeen een communicatiefkarakter, de Amerikaanse literatuur is meer een expressie- literatuur. Een Antilliaans auteur als Debrot zit met het probleem van de confrontatie binnen eigen hart en hoofd van de tendensies van communicatie- en expressie- literatuur, aldus Dubois. "Antilliaan en Europeaan bestonden bij Debrot in de meest verrassende mengvormen. Men vindt in hem terug de beheerste redelijkheid die zijn vader moet hebben getypeerd en de warmte en artistieke emotionaliteit van zijn moeder." Het gevolg hiervan is volgens Dubois een sterke afiliteit met het tragische. Debrot wist literaire munt te slaan uit de tegenstellingen die hij in zich voelde, omdat hij ervoor zorgde dat hij nooit versteende.

De bekende Neerlandicus J.J. Oversteegen gaf een toelichting op het dichtwerk van Debrot, waarvan hij de uitgave verzorgde. Hij onderscheidde daarbij drie periodes: het jeugdwerk van Debrot dat hij onder pseudoniem uitgaf, de eerste dichtbundels onder eigen naam en het werk na 1948 toen hij terug gekeerd was naar de Antillen. Uit de eerste bundels spreekt volgens Oversteegen een tragisch levensgevoel, dat gekenmerkt wordt met begrippen als wanhoop, dood, angst en eenzaamheid. Het latere werk toont een ander beeld. Debrot hanteert dan vrijere vormen, er is een mindere filosofische kijk, en sterkere maatschappelijke betrokkenheid, meer zon en wind, minder maan en wolken, eerder weemoed dan wanhoop, aldus Oversteegen. Hij vermoedde dat de kennismaking met het werk van andere Caribische auteurs en de terugkeer naar Curaçao in de verandering van Debrots levensgevoel een rol hebben gespeeld.

Gevolmachtigde minister Boy Hernandez zei dat Cola weliswaar heengegaan was, maar dat hij als schrijver en als gouverneur nooit in de vergetelheid zou raken. De mensen van zijn generatie, aldus de minister, herinneren Cola Debrot zich als politicus die zich onwennig bewoog in Antilliaanse politieke kringen. "Maar vooral herinnerd men zich gouverneur Debrot, het eerste landskind dat deze hoge post heeft bekleed. Een gouverneur zoals men nooit eerder op de Nederlandse Antillen heeft meegemaakt. Dat onwennige als politicus maakte plaats voor een flair en populariteit, zoals men tot op dat tijdstip niet van een landvoogd was gewend", aldus minister Hernandez.

De tentoonstelling over Debrot omvat uitgaven, handschriften, foto's en documenten die op het leven van Debrot betrekking hebben. Pronkstukken zijn de schilderijen die Willink van Debrot en zijn vrouw Estelle gemaakt heeft. Op een aantrekkelijke manier geeft de expositie een goed beeld van de schrijver Debrot, waarbij foto's uit zijn periode als gouverneur niet ontbreken.

Snel doorbladeren van de eerste twee delen van het verzameld werk leert dat Jules de Palm, die het deel over Antilliaanse cultuur verzorgde, doubleures heeft willen voorkomen, waardoor een aantal stukken niet opgenomen zijn. Frappant is overigens te zien hoe actueel sommige oude stukken van Debrot nog steeds zijn. Zoals het essay over cultureel wantrouwen op de Antillen, waarin hij de Hollandse arrogantie typeerd met "Hoe heerlijk is het over anderen te regeren" en het Curaçaos resentiment met "Hoe heerlijk is het voortdurend speldeprikken toe te dienen".

Het tweede deel over de poezie bevat naast het bekende, ook tot nog toe ongepubliceerd werk. Bovendien vermeld Oversteegen alle varianten. Hij heeft nauwkeurig gespeurd, want er staat ook een vertaling van een gedicht in, dat tot nog toe alleen in de Amigoe verschenen was.

COLA DEBROT

VERZAMELDE WERKEN VERSCHENEN

Een bijdrage van Jos de Roo

Vlak na dertig mei 1969 antwoordde gouverneur Cola Debrot op de vraag van een Nederlandse journalist, wat de voornaamste oorzaak van de branden was: "De wind". Het was typisch het antwoord van de diplomaat die de speelruimte van zijn positie niet wil verkleinen met politiek geladen uitspraken in het openbaar. Maar een paar jaar later, toen hij geen openbare functie meer had, gaf hij in Hervormd Nederland een echt antwoord: "Ik vind het zeer begrijpelijk dat de mensen in opstand kwamen. Als je volledig niets hebt en ook *niet te eten, blijft* je niets anders over dan de aandacht te trekken. Dat hebben ze gedaan door de zaak in de fik te steken". Wie in het kleine bibliotheekje van Sticusa speurt, waar ook de boeken uit de nalatenschap van Cola Debrot bewaard worden, merkt als gauw dat Debrot in Nederland geen blad voor de mond nam. Er is een enorm verschil tussen Debrot in functie en Debrot in ruste. In 1977 onderscheidt Debrot in een interview met de Amigoe personeel en officieel contact. "Ik ben persoonlijk nog altijd de mening toegedaan dat de samenwerking door het persoonlijk contact kan worden bevorderd. Maar wie oren heeft om te horen en ogen om te zien, zal zo langzamerhand wel begrepen hebben dat persoonlijk contact, zoals door mij bedoeld, niet mag worden geïdentificeerd met het overleg tussen officiële functionarissen die zich nu eenmaal niet anders dan tactisch kunnen opstellen".

Diplomaten, *ministers* en gouverneurs kunnen in persoonlijke contacten achter de schermen wel iets bereiken, maar in het openbaar zijn ze met handen en voeten gebonden. Het is bijna gênant om alle geluidsbanden in het NOS historisch archief en in het archief van de Wereldomroep te beluisteren waarop interviews en redevoeringen van Debrot als gevolmachtigd minister en als gouverneur staan. Steeds jubelt hij over de hechte en begripvolle samenwerking tussen Nederland en de Nederlandse Antillen. Je zou bijna gaan denken dat er op de hele wereld geen betere samenwerking bestaat dan tussen die twee landen. De werkelijkheid was wel wat anders, ook in Debrot zijn tijd. Daarvan getuigt Debrot

COLA DEBROT

zelfherhaaldelijk, gevraagd en ongevraagd. Naar aanleiding van de oprichting van het CDA, waar mr. Aantjes een rede hield die om de sociale bewogenheid indruk maakte, maar ook niet meer dan dat, schreef Debrot een ingezonden brief naar Trouw. Daarin betuigt hij eerst zijn instemming met de rede van Aantjes: "Zelden werd in Nederland op zo ondubbelzinnige wijze gewezen op het verschil tussen de opportunistische en de geïnspireerde christelijke politiek. Deze rede moet in het bijzonder ook degenen hebben getroffen die op enigerlei wijze, negatief of positief, helaas zo zijn wij nu eenmaal, betrokken zijn geweest bij de koloniale en vooral ook de semi- en postkoloniale ontwikkelingen met haar *overw*aardering van het bedrijfseconomisch en haar *onderw*aardering van het humaan sociaal beleid, zonder twijfel de voornaamste oorzaak van de vele onlusten die zich reeds hebben voorgedaan en van de vele onlusten die nog volgen zullen als men erop staat de bestaande maatschappelijke discrepantie te continueren".

Maar over het CDA schrijft Debrot: "Voor de rest zal de vertoning rondom het CDA, late imitatie van soortgelijke stromingen Italië, Duitsland en Chili, in Nederland spoedig in volstrekte vergetelheid geraken, ondanks de hemelwaarts gerichte blik van de heer Steenkamp, men moet maar brutaal zijn".

WEINIG OPBEUREND

De oorzaak van Debrots bijval aan Aantjes en z'n tirade tegen het CDA blijkt uit zijn begeleidende brief aan de redactie van Trouw. "Mijn overtuiging, in deze kanttekening zo kort mogelijk samengevat, berust op de weinig opbeurende ervaringen door mij opgedaan tijdens mijn ambtsperiode als gouverneur van de Nederlandse Antillen gedurende de jaren van september 1962 tot juni 1970. Het was dan ook met bijzondere vreugde dat ik heb kennis genomen van de rede van mr. Aantjes waarin hij zich op *ondubbelzinnige* wijze verzet tegen de *dubbelhartige* wijze waarop de ontwikkelingshulp aan arme landen wordt geboden".

Het is een vast punt in interviews met Debrot. Steeds snijdt hij het onderwerp van de Nederlandse hulp aan de Antillen aan. "Het westen is er altijd op uit geweest winst te halen uit de koloniën. Sociale hulp — huisvesting en onderwijs — kwam steeds op het tweede plan", begint hij uit zichzelf tegen journalist Cees Veltman. En: " Vanaf het begin heb ik er met de Nederlandse ministers over gesproken dat de Antillen niet alleen economische, maar ook sociale hulp nodig hadden". En: "De meeste Nederlandse ministers die op bezoek kwamen in de Antillen, vervielen toch weer in wijken bezoeken". Cola Debrot had geen rapport van de universiteit van Georgetown nodig om te weten waar de schoen wrong.

De parlementaire democratie was Debrot lief. Maar hij waarschuwde ervoor dat de regering wel een groot apparaat heeft, terwijl het parlement, dat zou moeten controleren, geen apparaat heeft. Om in zo'n situatie niet uit te glijden nemen parlementariërs de vlucht tot cryptisch taalgebruik. "Ze zeggen niet dat iets moet gebeuren, maar dat het zoveel mógelijk moet gebeuren en daarmee zeggen ze dat het eigenlijk niet hoeft. Ook het kabinet antwoordt in cryptische termen. Naarmate de verbanden groter worden, wordt dat erger. Als je Berkhouwer, de vice- voorzitter van het Europese parlement hoort praten, weet je even later al niet meer wat hij gezegd heeft. Het enige wat ik me van hem kan herinneren is; "Ik drink melk, u ook?". Men gaat bewust of onbewust onverstaanbaar spreken".

VERNIEUWING

Debrot had als politicus en gouverneur steeds een scherp besef van historische processen. In een nieuwjaars- causerie uit 1953 gaf hij zijn gehoor van ambtenaren les in de geschiedenis van de Antillen. Hij verdeelde daarin de geschiedenis van de Antillen in drie perioden.

De eerste periode was die der slavernij. "Het tweede tijdperk begint dus met de emancipatie van de bevolking van Afrikaanse oorsprong. Het vertoont eigen trekken, maar het is anderzijds zonder twijfel ook een voortzetting van de periode, die eraan is vooraf gegaan. De geschiedenis van de eerste periode is niet die van een enkel volk, maar van drie, volgens de zeden der apartheid naast elkaar levende volkeren: de slaven, van Afrikaanse oorsprong; de gecreoliseerde ofwel aan de tropen aangepaste blanken en de blanken die regelrecht uit Europa zijn gekomen. Na de emancipatie ontstaat een menging van deze drie gemeenschappen en het is het mengvolk uit deze drie gemeenschappen ontstaan, dat na de persoonrechtelijke emancipatie ook naar een politieke emancipatie of autonomie streeft". De derde periode ziet Debrot beheerst door de economische welvaart. Het is de periode van de vernieuwing, het meest spectaculair op het terrein van de politiek.

Debrot kon in 1953 natuurlijk nog niet weten dat hij als gouverneur in 1969, toen er van de economische welvaart al niet veel meer over was, de vernieuwing op politiek gebied zou afronden. Hij liet toen als gouverneur de leiders van de opstand uit de gevangenis halen voor de formatie- besprekingen. Hij adviseerde tegen de wil van de Antilliaanse regering in , aan de Koninkrijksregering dat de benoeming van Jonckheer tot gouverneur weer ingetrokken moest worden. De grootheid van Debrot als gouverneur was dat zijn handelen op kritieke momenten niet bepaald werd door de diplomaat die hij kon zijn, maar door de humaan voelende mens met inzicht voor historische processen. Dat hem dat niet in dank werd afgenomen, deed hem persoonlijk veel pijn, maar dat nam hij op de koop toe.

VADER

Als schrijver heeft Debrot decennia lang het gezicht van de Antilliaanse literatuur bepaald. Niet alleen omdat "Mijn zuster de negerin" uit 1933 een tijdlang het enige kwaliteitswerk was, maar vooral om het thema dat hij daarin gebruikte. De Caraïbische jongeling die zich niet meer wil conformeren aan de normen van de blanke of zwarte groep, maar die de raciale scheidsmuren wil ontstijgen, is een thema dat nog steeds gebruikt wordt, zowel in de Antilliaanse als in de Engelstalige Caraïbische literatuur. Dat thema was een eigen uitvinding van Debrot. Afgekeken heeft hij het niet uit het Engelstalige gebied, want daar kwam het nog niet voor. Debrot had de pech in het Nederlands te schrijven, want anders zou hij nu in het hele Caraïbische gebied geëerd zijn als de vader van de Caraïbische literatuur.

Debrot wist dit verdraaid goed, maar was niet onverdeeld gelukkig met zijn invloed. Tegen Han G. Hoekstra zei hij: "De Nederlandse literatuur die op Curaçao is ontstaan, ik weet niet of ik dat zélf gunstig vind, heeft voortdurend bij Mijn zuster aangegrepen. Het gaat altijd over wat verdwijnt. Dat nostalgische thema is gebleven en er is geen ander voor in de plaats gekomen. Je vindt het terug in het Spaans, het Papiaments, maar het sterkst in de Nederlandse literatuur". En: "Als men zegt dat het ook mijn schuld is — omdat ik destijds het thema heb geïntroduceerd — dan moet ik opmerken, dat vertedering om het verleden heel wat anders is dan dat verleden te zien als essentieel

VERVOLG bLz. 6.

thema van een land. Dat heb ik nooit gedaan, ik heb een bepaalde situatie gezien". Toen Debrot dit zei was "Dubbelspel" nog niet verschenen. Maar een van de redenen waarom hij het werk van Frank Martinus Arion zo toejuichte, was juist dat het zich bezighield met wat kómen moest.

OMSTREDEN

Het is merkwaardig gesteld met de waardering die Debrot voor zijn oeuvre kreeg. Er is geen werk geweest dat onverdeeld gunstig ontvangen werd door de kritiek; integendeel: Debrot riep zeer tegenstrijdige reacties op. Maurits Uyldert schreef over "Mijn zuster de negerin", dat het werk blijk geeft van grote onbeholpenheid. "De auteur heeft goede bedoelingen, maar hij beheerst onderwerp noch stijl". Debrot heeft wel op enkele plaatsen de goede toon getroffen, maar desondanks "is deze uitgave van dit onvoldragen, in vele opzichten naïef geschrift, geen gelukkige daad". De recensie van Uyldert en van anderen leidde tot een woedende reactie van E. du Perron, die de novelle een zeer superieur debuut vond, "een verhaal dat meer dan een gewoon talent verried en dus door enige recensenten met de speciaal daarvoor benodigde botheid behandeld werd".

Over "Bid voor Camille Willocq" wond J. Greshoff zich op: "Ik vind het een onzinnig, ja zinneloos, onwaarachtig, onbelangrijk, doods en verward gepraat zonder kop of staart". Greshoff verweet Debrot dat het verhaal zich in Frankrijk afspeelt. "Die fransdoenerij stuit mij altijd tegen de borst, maar zeker bij een schrijver, die zo weinig Frans is, als Cola Debrot". Door dit verwijt kreeg hij Simon Vestdijk tegenover zich die op de achtergronden van Debrot wees. Debrot is naar geestesstaat en temperament een Latijn; hij voelt zich thuis in Parijs, waarom zou hij er niet over mogen schrijven? En Vestdijks oordeel: "Voor de uitbeelding van het oeroude conflict tussen God en duivel, heiligheid en zondigheid, weet Debrot onvergetelijke accenten te vinden, huiveringswekkende passages, van een ongewone helderziendheid in deze materie getuigend".

Ook zijn grote roman "Bewolkt bestaan" is omstreden. De Maasbode vond dat het lezen ervan meer kwelling dan genoegen was. Het blad kon het niet over zich krijgen om "zulk een stuk geestelijke ellende waarin ieders bestaan uiteindelijk in verrotting schijnt te moeten ondergaan, als een aanwinst van onze letterkunde aan te merken". En J. Greshoff draaide op volle toeren: "Ik heb niets tegen 'grisaille', niets tegen eentonigheid. Maar ik hoor een groot verschil tussen eentonigheid van een nederruisende bergbeek en die van een waterkraan welke men vergat te sluiten. Wat Cola Debrot ook moge zijn, géén frisse, dartele bergbeek". Weer keerde Simon Vestdijk zich tegen Greshoff. Volgens Vestdijk is het verhaal wel doorzichtig genoeg en komt er helemaal geen wartaal in voor. Vestdijk vond "Bewolkt bestaan" een zeer belangrijk boek, een scherp en grillig geslepen spiegel van onze tijd.

Op 22 mei verschenen de eerste delen van het Verzameld werk van Cola Debrot bij uitgeverij Meulenhoff. Tegelijkertijd werd in het nieuwe Letterkundig Museum in Den Haag een tentoonstelling geopend over Cola Debrot. Het Verzameld werk van Debrot zal vijf delen omvatten. In het eerste deel zijn de stukken samengebracht die Debrot schreef over Antilliaanse cultuur en letterkunde. De redactie van dit deel was in handen van Dr. Jules de Palm, die samen met Cola Debrot en Henk Dennert in de redactie van Antilliaanse Cahiers gezeten heeft. In het tweede deel zijn de gedichten van Debrot samengebracht. Dit deel is verzorgd door J.J. Oversteegen, die zo gefascineerd is geraakt door de werken van Debrot dat hij op het ogenblik een biografie over hem aan het schrijven is. Andere delen van het Verzameld werk zullen bestaan uit de roman "Bewolkt bestaan", de novelles en verhalen van Debrot en essays en recensies.

Ter gelegenheid van het verschijnen van het Verzameld werk van Cola Debrot verdiept onze medewerker Jos de Roo zich in het belang van deze Antilliaan. Hij speelde als gouverneur een beslissende rol in de geschiedenis van de Antillen, gaf als literator decennia lang de toon van het literaire leven op de Antillen aan en heeft in de jaren rond de Tweede Wereldoorlog in de Nederlandse literatuur een grote invloed gehad.

PROVINCIALISME

Hoe zijn negatieve recencies over Debrot te verklaren? Uit literair provincialisme, of dat nu openlijk toegegeven wordt, zoals in de Maasbode, of overschreeuwd wordt met een grote mond, zoals bij Greshoff. Debrot bracht als eerste kenmerken van de Zuidamerikaanse roman in de Nederlandstalige literatuur en lang niet elke recensent doorzag dat.

Maar Debrot heeft niet alleen met "Mijn zuster de negerin" tijdenlang de Antilliaanse literatuur bepaald. Ook in de Nederlandse literatuur heeft hij grote invloed gehad als leider van het tijdschrift "Criterium", dat van maart 1940 tot in 1942 verscheen. Debrot propageerde daarin het romantisch realisme. Debrot schreef de beginselverklaring "Tegenstellingen". Daarin staat: "Wezenlijke tegenstellingen zijn zo oud als de wereld, reiken met hun wortels tot in den diepsten grond. Wie deze tegenstellingen wenscht te verzoenen, schept een atmosfeer, allervriendelijkst, allerhartelijkst, allerkoelst, maar vernietigt tegelijk met de mogelijkheid tot wrijving, die soms een grijnzend karakter kan aannemen, ook de scheppingsdrift, die iedere tijdschriftleider in de eerste plaats wenscht wakker te houden. Wij willen deze tegenstellingen niet overbruggen; wij zullen ze verzoenen noch opheffen".

Wat Debrot wilde, was de tegenstellingen wederzijds in spanning zetten en uitbuiten. Hij verzet zich tegen ouderen die het bestaan van tegenstellingen ook erkennen, maar alleen om zelf in een van de polen van de tegenstelling

VERVOLG blz. 7.

Afscheid gouverneur en mevr. Debrot.

te kunnen verstenen. "De welwillendheid van de ouderen voor de jeugd is de welwillendheid voor de padvinderij. Padvinderij op haar beurt is het zoeken, met een frissche blos en een goed gebit, naar den bekenden weg". En dat was wel het allerlaatste wat Debrot wilde: de bekende weg gaan. Wat hij precies wilde, viel hem moeilijk onder woorden te brengen. Dat voelde hijzelf ook, want hij besluit de beginselverklaring

lakoniek: "Maar wanneer onze bedoelingen in een paar pagina's konden worden vervat, dan hoefden wij er geen tijdschrift aan te wijden. Dit is juist het bezwaar dat men tegen vele tijdschriften kan aanvoeren: dat hun bedoelingen in enkele pagina's zijn uitgeput, de rest kan men geredelijk als herkauwen opvatten".

Uit de getuigenis van vele schrijvers en schilders blijkt dat Debrot zijn romantisch-rationalisme vurig onder hem uitdroeg. Het onderzoek naar de invloed van Debrot op het werk van Nederlandse schrijvers staat niet eens in de kinderschoenen, het moet nog begonnen worden. Maar ik maak me sterk dat die invloed er is en dat die wel eens heel groot zou kunnen zijn. "De donkere kamer van Damocles" van W.F. Hermans is in feite de perfecte verwoording van het romantisch rationalisme: alle essentiële tegenstellingen zijn erin uitgebeeld en met elkaar in een onontwarbare spanning gezet.

AFKOMST

Ik maak me ook sterk dat Debrot zijn romantisch rationalisme uit zijn Antilliaanse afkomst creëerde. Debrot had niet alleen oog voor de historie, maak ook voor zijn familiehistorie, die daarmee verweven is. Aan Hans van Straten vertelde hij eens dat zijn voorouders uit het dorp Brot in Zwitserland kwamen. Een van hen kwam in 1772 als huursoldaat toevallig op Curaçao terecht. Gouverneur Van der Veer vroeg hem of hij bleef, omdat er een revolutie dreigde en er weinig militairen waren. Daarop zei Debrots voorvader: "De revolutie komt niet van buitenaf, maar van binnenuit". Maar hij bleef en trouwde met een meisje Deslouelles, dat uit Haïti gevlucht was, toen de slaven daar in 1793 in opstand kwamen. "Die vlucht", aldus Debrot, "is mogelijk gemaakt door Henri Christophe, een gewezen slaaf die later heerser over Haïti werd. Ik heb eens een oom gevraagd: "Hoe kwam dat eigenlijk, dat die Christophe de familie zo goed gezind was?". Hij zei: "Christophe was zelf een buitenechtelijke zoon van Deslouelles. Mijn overgrootmoeder had overigens ook negerbloed".

Uit dit verhaal van Debrot blijkt dat de Antillen weliswaar bestaan uit kleine eilandelijke gemeenschappen, maar dat ze tegelijk een echt cosmopolitisch karakter hadden en hebben: er is een vlot en gemakkelijk internationaal verkeer met Zuid-Amerika, de Caraïbische eilanden en Europa. Een Zwitserse huursoldaat die met een Haïtiaans meisje trouwt en zich een positie verwerft in het Nederlandse koloniale leger op de Antillen was helemaal geen uitzondering.

SPANNINGEN

Het zijn ook gemeenschappen waar spanningen heersen die in een revolutie kunnen uitbarsten. Al in de achttiende eeuw werden deze spanningen veroorzaakt door de raciale verhoudingen die ook de economische en politieke verhoudingen bepalen. Zo'n situatie is op zichzelf al een kruitvat; daar hoeven de ideeën van de Verlichting en de Franse Revolutie helemaal niet aan te pas te komen om de lont in het kruitvat te doen slaan. Maar naast de scherpe scheidingen is er ook een constante vermenging, zowel cultureel als raciaal. De blanke families zijn zo blank niet als ze doen voorkomen. De blanke Debrot heeft een overgrootmoeder met negerbloed. De slaaf Christophe is een buitenechtelijke zoon van de blanke Deslouelles.

Hetzelfde simultaan voorkomen van scherpe tegenstellingen en vermengingen is er ook op religieus gebied. Joden, protestanten en katholieken hebben hun eigen kerken, die strak aan de leer vasthouden. Maar onderlinge huwelijken worden gemakkelijk gesloten. Debrots vader was protestant, zijn moeder katholiek. Er is een ongekende tolerantie: Debrot zou protestant opgevoed worden, maar toen op achtjarige leeftijd een katholieke school beter uitkwam, werd hij daarop geplaatst.

Wat in de maatschappij zat, ging zich concreet in het leven van Debrot voltrekken. Als twaalfjarige moest hij een jaar naar Caracas, omdat dat zo goed voor zijn vorming was. Als veertienjarige ging hij voor studie naar Nederland.

Toen hij in 1927 klaar was met zijn rechtenstudie, ging hij zwerven door Europa, vooral Frankrijk, en nadat hij in Parijs de Amerikaanse prima ballerina Estelle Reed ontmoette, trekt hij in haar kielzog in de roaring twenties door de Verenigde Staten.

Debrot stamde niet uit één wereld, hij stamde uit de Antilliaanse wereld die bestond uit tegengestelde werelden. Maar scheidsmuren die elders onoverbrugbaar leken, konden daar wel in het persoonlijk vlak geslecht worden, zonder dat de tegenstellingen verdwenen. De scheidsmuren konden ook elk ogenblik gebruikt worden als vestingmuur, waar je op klom om de ander te bestoken.

Dat deed je als je een tegenstelling uit de weg wilde ruimen, wat tot verstarring, eenzijdigheid en padvinderij leidde.

In de eerste mogelijkheid proefde Debrot een samengaan van verschillende rassen, culturen en religies, waaruit op den duur een harmonieuze wereld kon groeien. Vandaar zijn lofzang op de tegenstellingen. ■

Expositie Aruba Camera Club:

Uitstekend niveau aanwezig ondanks slordige afwerking

EEN UITSTEKEND verzorgde affiche en brochure zijn de eerste blikvangers tijdens de expositie van de Aruba Camera Club (ACC) in de Biblioteca Publico. Zeer professioneel van opzet en van hoog — zelfs internationaal — niveau. Des te groter is echter de verrassing wanneer men de expositie zelf bezoekt. De geschepte verwachting leidt tot teleurstelling over de inrichting van de expositie, een aspect van even groot belang als de publiciteit eromheen.

De eerste indruk die men krijgt, is die van een haastig en slordig in elkaar gezette expositie van teveel slecht en smakeloos ingelijste foto's op te weinig en te kleine panelen. Zonde van het werk en van de foto's zelf die zeker meer respect verdienen. Maar het gaat uiteindelijk om de foto's zelf, en deze zijn zonder twijfel interessant genoeg om de kijker weer te gaan boeien.

Een collectie van totaal zeventig foto's van tien leden die een gemotiveerde, veelbelovende en positieve sfeer uitademt. De meest gehanteerde onderwerpen zijn de natuur, stillevens, architectuur en verder enkele portretten, dans en speciale effecten. Men heeft geen voorselectie gehouden, er hangt werk van zowel ervaren als minder ervaren leden, men heeft geen duidelijke lijn (bijv. per thema) aangehouden en kleuren zwart/wit foto's hangen door elkaar. Deze aspecten zijn zowel positief als negatief te interpreteren, belangrijk is echter dat men bewust is van deze keuzen en de gevolgen voor de kijker (men moet bijv. door de grote variatie steeds "verspringen", waardoor een oppervlakkige benadering van het werk haast noodzaak wordt).

Van de hele collectie zijn er twintigtal foto's die boven de middelmaat uitsteken en een consequent kwaliteitsniveau en diepgang bereiken. Opvallend is echter dat zelfs bij de meest gevorderden dit niveau sterk varieert. Een mindere foto naast een duidelijk sterkere hangen geeft vaak een geforceerd effect. Men had beter met Henry Moore («Less is More») kunnen meedenken.

Een ander belangrijk aspect is de interpretatie. Het gebeurt te vaak dat men bijv. voor een agent of oud mannetje op straat, een bootje of dividivi aan het strand of een stuk hout met een hondekop de knop indrukt en denkt verzekerd te zijn van een geschikte foto. Vaak is dit onjuist. Het is alleen het werk dat de fotograaf verzet als HERSCHEPPER van een gegeven beeld dat de foto tot een echt unieke en interessante maakt. Hoe men zelf persoonlijk het onderwerp INTERPRETEERT is van even groot belang als de techniek zelf.

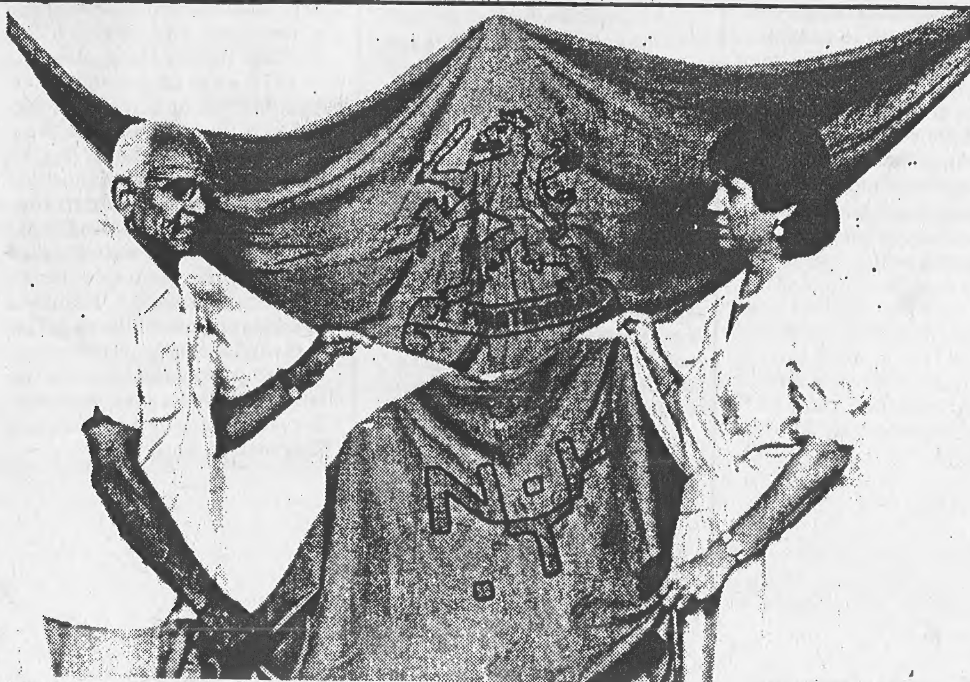
De tentoongestelde collectie laat echter zien dat er duidelijk potentieel aanwezig is om tot resultaat van uitstekend niveau te kunnen komen. Het meest opvallend en sterkst overkomend werk van de leden van deze groep is «Lichtspel» (B. Janssen), «Stoned» (F. Wong), «Het Laantje» (G. Spellen), «Machi den Cas» (M. Vermeer), «Casita» (M. Eyberts), «Alhambra» (R. v. Kessel), «Hamburger» en «Rust» (R. Lemminga), «Vergane Glorie» en «Regenbui» (R. de Graaff), «Kind» (H. Croes) en «Cocosnoot» (L. de Ruyter).

Gezien de beschikbare ruimte is het niet mogelijk het werk verdergaand te bespreken, belangrijker in deze recensie is echter de sterkere en zwakkere punten te signaleren, als stimulans te dienen; en bij te dragen aan de ontwikkeling van de fotografie in het algemeen. Dit laatste is ook de doelstelling van deze expositie van de Aruba Camera Club. Hopelijk slaagt men er in het enthousiasme, het initiatief en de liefde voor de fotografie als hobby tot een breed Arubaans publiek te laten doordringen.

STAN KUIPERI

FESSKA organiseert inleidingen

WILLEMSTAD— FESSKA organiseert op 22 en 23 mei van acht tot tien uur 's avonds in de Aula van de UNA colleges over "Afrikaans Christendom". De colleges worden gegeven door prof Schoffeleers van de faculteit religieuze anthropologie van VU te Amsterdam. In de maand juni wordt door prof dr A. Wylleman van de katholieke Universiteit van Leuven een kursus "Algemene Inleiding in de Wijsbegeerte" gedurende zes avonden gegeven. Inschrijvingen zijn mogelijk op maandag, woensdag en vrijdag van negen tot twaalf uur 's morgens op het kantoor van de FESSKA bij de pastorie van St Famia, of 's avonds bij de ingang van de Aula van de UNA. Inschrijfgeld is tien gulden per avond. Studenten hebben vrije toegang op vertoon van hun collegekaart.

WILLEMSTAD— Luis Daal overhandigde aan de conservatrice van het Curaçaose Musuem, Verele Engels een vlag, die de eerste en enige van een onderdeel van de Curaçaose Krijgsmacht is uit de jaren 1940-1945. De vlag werd ontworpen door de toenmalige commandant van de Nederlandse Troepen Habaai, kapitein der Grenadiers Seppen. De vlag is een zogenaamde gevierendeelde achtskleedsvlag, in wit en blauw en draagt behalve het rijkswapen van Nederland, in oranje letters NTH (Nederlandse Troepen Habaai).

Volgens Raymundo Saleh:

Bonaires bezienswaardigheden moeten beschermd worden

KRALENDIJK — Is het teken op de stalagmiet te Onima van Indiaanse oorsprong of heeft de piraat William Kidd zijn naam geschreven ter nagedachtenis van zijn daden. Natuurkenner Raymundo Saleh wijst de plek aan waar het teken is aangebracht.

KRALENDIJK — De bekendheid die het eerste onderwaterpark op de Antillen rond Bonaire geniet en het onlangs geopende informatiecentrum van de Stinapa aan de ingang van het nationale park Washington / Slagbaai zijn een eerste indicatie van het belang dat het eilandgebied hecht aan het behoud van de natuur. Dat is ook wel nodig, want juist de natuur waarmee Bonaire rijk mee is begiftigd kan een belangrijke rol spelen in de verbetering van de economische toestand van het eiland.

In het opzicht van de natuurbescherming en het beheer loopt het Flamingo eiland voorop. De schrijver Raymundo Saleh, die ...ens een grote kennis heeft van geschiedenis en achtergrond van Bonaire vraagt regelmatig aandacht voor de waarde die de natuur biedt. De heer Saleh die in zijn periode als gezaghebber van Bonaire reeds een voorstander bleek van het verbod op speervissen, is mede door zijn functie als voorzitter van de Stinapa, die binnenkort in een eigen stichting zal zijn ondergebracht, nauw betrokken bij het natuurgebeuren.

In zijn poging om interessante en opvallende beziens- waardigheden onder de aandacht te brengen wijst Raymundo Saleh allereerst op het bestaan van Onima, waar niet alleen genoten kan worden van een prachtig uitzicht over Bonaires natuurschoon, maar bovendien ook geschiedkundig een grote waarde heeft ...wege het Indiaanse tijdperk. Volgens Saleh behoeft er niet aan getwijfeld te worden dat vele jaren geleden de zee verbonden was met de baai die deel uit maakte van de koenoekoe Onima. Langzamerhand echter slibde de baai dicht door de constante aanvoer van zand en steen met de aanrollende golven en tenslotte was de toegang dermate nauw geworden dat het slechts een kwestie van tijd was en de baai werd afgesloten van de zee. Slechts de monding bleef open.

De eigenaren van de koenoekoe lieten in een later stadium een dam aanleggen die gedeeltelijk van beton was samengesteld. Dit voorkwam dan dat het regenwater zou afvloeien naar de zee, maar evenmin kon de zee binnendringen en de verzilting in de hand werken.

Volgens Saleh zijn er wel mensen die aannemen dat de naam Onima afkomstig is van Onoma, hetgeen een term is die gebezigd wordt in de astrologie. Saleh stelt, dat de naam Onima afkomstig is van de Maya indianen. Dat mag volgens Saleh mogelijk wat vreemd in de oren klinken omdat niet bekend is, dat de Maya indianen zich zover van hun oorspronkelijke land Mexico verwijderden Indianentekeningen in de grotten van Onima echter wijzen toch wel in de richting van de Mayas. Het Amerikaanse tijdschrift Science Digest deed in de jaren 71 een onderzoek naar deze bijzonderheid en gaf bij die gelegenheid de stalagmiet de naam The Guardian of Onima. Op de stalagmiet stond met witte verf een teken geschilderd dat op de letter W leek en een schaapshond. Er zijn mensen, aldus Raymundo Saleh die geloven dat de piraat Captain William Kidd zijn naam op de steen heeft geschreven. Het is in ieder geval waard volgens Saleh het gedeelte van Onima goed te conserveren, omdat de plaats een bron kan zijn van geschiedkundig belang voor Bonaire.

Naast die mooie en interessante gedeelte van Bonaire wijst Raymundo Saleh bij het verlaten van Onima ook op de ontstellende hoeveelheid vuil en autowrakken er rondverspreid liggen. Dat ligt er al geruime ti d, aldus Saleh en hier dient onmiddellijk actie te worden ondernomen om het terrein weer op te ruimen. Tenslotte zou schrijver en geschiedkundige Raymundo Saleh, ongetwijfeld ook in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Stinapa een dienst in willen stellen die zorg draagt voor de omgeving en daadwerkelijk de vervuiling op vele mooie plekjes van Bonaire wil bestrijden.

Amigoe
ZATERDAG 25 MEI 1985

Op 15 en 16 juni

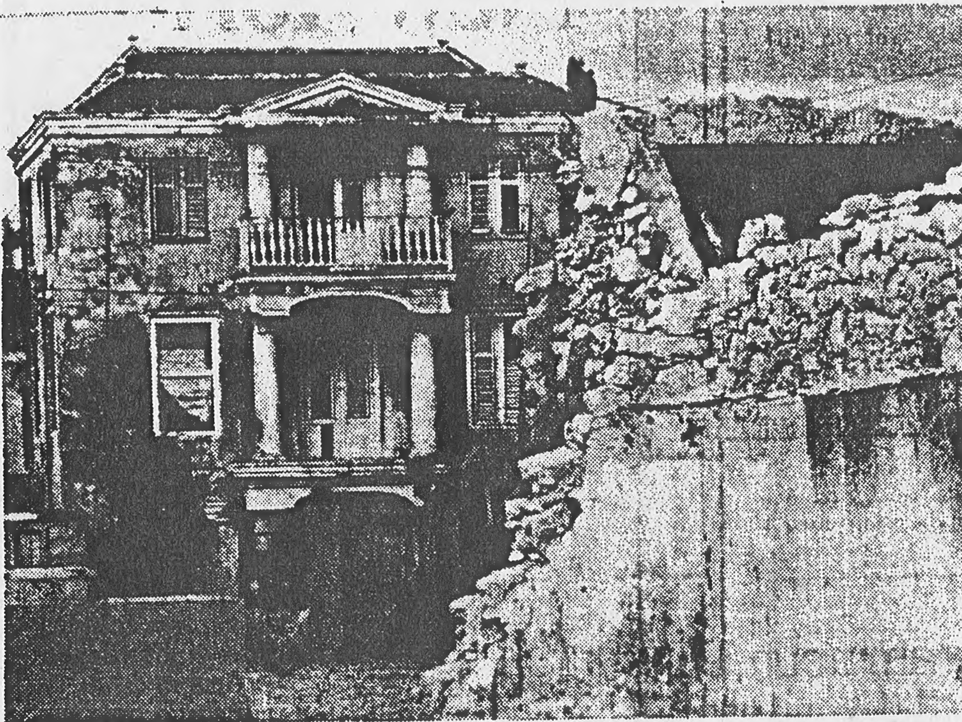
Seth Gaaikema op St Maarten

PHILIPSBURG — Op 15 en 16 juni aanstaande vindt er op Sint Maarten een optreden plaats door de Nederlandse caberetier Seth Gaaikema, en wel te Little Bay Beach Hotel, aanvang om 20.30 uur. De kaarten zijn vanaf begin juni verkrijgbaar bij Foodcenter en Little Bay Beach Hotel. In totaal bestaat de hele groep uit zo'n zeven personen. Seth Gaaikema zal het stuk "Het Orakel" ten tonele brengen, dat overigens in Nederland erg goed is ontvangen. Dit optreden op Sint Maarten is tot stand gekomen door de financiele hulp van een groot aantal sponsors.

AMIGOE
DONDERDAG 30 MEI 1985

DRS F.H. HABIBE promoveert op 26 juni op het proefschrift "El Compromiso en La Poesia Afroantillana de Cuba y Puerto Rico. Het wetenschappelijk onderzoek dat hieraan vooraf is gegaan werd mogelijk gemaakt door een stipendium van de Stichting WOTRO in Den Haag, dat hem in 1977 werd toegekend. Hiermee werden onderzoeken verricht in Puerto- Rico en Washington. De promoter bij dit proefschrift is prof dr J. Lechner en de referent is prof dr H. Hoetink. Prof Lechner is hoogleraar aan de Rijks- Universiteit te leiden, vakgroep talen en culturen van Latijns Amerika. Habibe is de eerste promovendus op het gebied van Latijns Amerika in deze nieuwe groep. Momenteel is Habibe als literator / stafmedewerker werkzaam op het Instituto Lingwistiko Antiyano.

Luister, ontluistering en eerherstel van een wijk

door Luis H. Daal

DE ONTLUISTERING, ja verloedering, van de wijk Otrobanda heeft gaandeweg zulke proporties aangenomen dat ingrijpen absoluut noodzakelijk werd. Er is — in een vrij laat stadium weliswaar — ingegrepen: men is zich bewust geworden van de noodzaak iets te doen wil men Otrobanda als historisch belangrijke wijk van Willemstad behouden. De Stichting Monumentenzorg is kortgeleden aangevangen met het tenuitvoerleggen van een van haar projekten m.b.t. Otrobanda: het Vierstegenplan. Dit plan beoogt in eerste instantie het behoud in de oorspronkelijke stijl van een aantal huizen, een blok opstallen begrensd door Van Dijksteeg, Zaantjessteeg, St. Martinsteeg en Schrijnwerkerstraat, te Otrobanda. Niet ten onrechte gaat men uit van de onderstelling dat indien in de huidige chaos (een puntje) orde geschapen wordt, dit wellicht aanzet zou kunnen zijn tot meer; woorden wekken maar voorbeelden trekken nu eenmaal.

Wellicht zouden de restauratie- werkzaamheden aanstekelijk kunnen werken en ertoe leiden dat spoedig een ander blok in de onmiddellijke nabijheid, b.v. dat omsloten door Rifwaterstraat, Conscientiesteeg, Schrijnwerkerstraat en St. Martinsteeg, eveneens onderhanden wordt genomen. Hierdoor zou een olievlekeffekt op gang gebracht kunnen worden.

Maar al deze zorgen aan restauratie besteed, aandacht aan rehabilitatie en bezorgdheid voor revitalisatie van dit deel van Otrobanda, zullen het beoogde doel voorbijschieten indien er, eveneens, geen verandering van mentaliteit plaatsvindt bij de bewoners van de wijk zelf. Men zou moeten gaan beseffen dat voor revitalisatie van de wijk, terugkeer naar de zindelijkheid van vroeger, eenieder, d.w.z. alle bewoners van Otrobanda, zich zal moeten gaan inzetten. Herstelwerkzaamheden aan huizen zullen niet baten indien er geen herstel plaatsvindt van persoonlijke, burgerzinlijke verantwoordelijkheidsgevoel, ten opzichte van zichzelf, maar ook t.o.v. medebewoners en met betrekking tot de gemeenschappelijke leef- en woonsfeer.

Alléén wanneer de mensen van Otrobanda tot inkeer komen en ieder voor zich en allen gezamelijk aan het geestelijk herstel van Otrobanda werken, zal Otrobanda uit zijn puin en verval herrijzen. Op de bewoners zelf komt het aan.

Van een andere optiek uit bezien, zou de Overheid gunstige omstandigheden in het leven moeten roepen (en houden) om de bewoners die het oprecht en ernstig menen met de "opruiming van puin" (zowel moreel als physiek), de zo nodige schoonmaak van deze Augiasstal die Otrobanda vandaag de dag is, te steunen.

De Overheid dient verder te bedenken dat het gevaar van een epidemie in Otrobanda niet denkbeeldig is gegeven de omstandigheid dat huisvuil (rottend materiaal dat ratten aantrekt die verder voor verspreiding van ziektekiemen kunnen zorgdragen. Het lijkt dat de kosten aan geld en aan mankracht voor de bestrijding van een reeds uitgebarsten epidemie vele hoger komen te liggen dan die die een grondige schoonmaakbeurt voor Otrobanda en de nodige "nazorg" momenteel zouden vergen. De volksgezondheid en -welzijn gedogen niet dat men lichtelijk over dit punt zou mogen stappen.

Het gaat niet alléén om een stad waarvan bepaalde delen beschermde monumenten zouden moeten zijn, die aan het verpauperen is, maar om een stadsdeel dat vanwege het opgehoopte vuil en de afval, gevaar oplevert voor de volksgezondheid, niet alleen voor zichzelf maar voor het gehele eiland.

De toestand van Otrobanda is heel erg, beschamend en gevaarlijk voor de volksgezondheid. Dit dienen wij allen te beseffen en ernaar handelen; wij allen, burgers en Overheid.

Bij andere gelegenheden heb ik mij lovend uitgelaten over Otrobanda, zijn wordingsgeschiedenis belicht en gewezen op zijn belangrijkheid als stadsdeel, als integrerend deel van het totaalbeeld van Willemstad. Eveneens heb ik gewezen op zijn belangrijkheid als faktor, bestanddeel van onze kultuurgeschiedenis en onze gemeenschap als gesegmenteerde samenleving. Thans kan ik niet anders dan zijn "ontwording" en verloedering konstateren en dan wijzen op het onhygienische, antisociale van een wijk die vroeger voorbeeldig schoon, aangenaam en gastvrij was.

Zo zou het weer kunnen en moeten zijn. Het devies van de Stichting Monumentenzorg "tua res agitur" zou ik, tot slot, vrij vertaald aan de gehele gemeenschap willen voorhouden: "ta bo kas, kuid'e"!

10.